

6. PRODUKTIEGROEPEN BIJ WEIDEND MELKVEE

J. W. F. Hijink

Voor het verkrijgen van een hoge melkproduktie per koe is het noodzakelijk de voeding zo goed mogelijk af te stemmen op de potentiële melkproduktie. Tijdens de stalperiode wordt hieraan veel aandacht besteed, maar zodra de koeien het land in gaan, krijgen alle dieren een gelijke behandeling n.l. onbeperkt weidegras. In hoeverre de hoog-productieve dieren dan voldoende voederwaarde opnemen en de laag-productieve een overmaat is niet bekend. In de praktijk wordt aan dit probleem vaak tegemoet gekomen door het verstrekken van extra krachtvoer aan hoog-productieve koeien. Omdat door het bijvoeren met krachtvoer de grasopname terugloopt mag men bij normale weidegang echter geen al te hoge verwachtingen hebben van het effect van bijvoeren met krachtvoer. Beter lijkt het om vooral voor de hoog-productieve dieren te zorgen' voor voldoende en smakelijk weidegras met een hoge voederwaarde. Eén van de mogelijkheden om dit te bereiken zou kunnen zijn het werken met produktiegroepen. Daarbij kunnen de hoog-productieve dieren de eerste dagen in een nieuw perceel weiden en de laag-productieve dieren de laatste dagen. Hierdoor wordt bereikt dat de hoog-productieve dieren over een groter aanbod weidegras beschikken en door de selectieve beweiding voer met een hogere voederwaarde opnemen.

Op veel bedrijven zal een dergelijk systeem op bezwaren stuiten vanwege de grotere arbeidsbehoefte en de noodzakelijke kleinere percelen. Op grotere bedrijven, met bijvoorbeeld meer dan 100 koeien kan het verdelen in een 'hoog- en laag-productieve groep misschien aantrekkelijk zijn.

Om met een dergelijke opzet ervaring op te doen is dit systeem in 1974 op de Waiboerhoeve toegepast.

Uitgangspunten

Voor het onderzoek waren 120 melkkoeien en 45 ha 'grasland' beschikbaar. De melkkoeien werden ingedeeld in een hoog-productieve en een laag-productieve groep. De indelingsgrens werd (bepaald door de melkgift (ca. 18 kg) en de groeps-grootte. Bij de vaarzen en tweedekalfskoeien werd de grens betreffende de melkgift wat lager gesteld. In de loop van het seizoen werd de grens betreffende de melkgift verlaagd in verband met de groeps-grootte. De koeien bleven dag en nacht in de weide. De perceels-grootte was 4 ha. Elk perceel werd de eerste dagen door de hoog-productieve groep en de laatste dagen door de laag-productieve groep beweid. De koeien ontvingen behalve 1 kg lokbrok per dier per dag in de melk-stal geen extra krachtvoer.

Weiden met twee groepen

Op 10 april gingen de koeien overdag de weide in. Op stal werd 's avonds nog ruwvoer en krachtvoer verstrekt. Tot 13 mei weidden de koeien nog gezamenlijk. Daarna kwamen de hoog-productieve dieren in een „nieuw" perceel grasland en de laag-productieve bleven 'nog enkele dagen in het „oude" perceel.

Het dagelijks tweemaal ophalen en wegbrengen van twee groepen koeien vraagt nogal wat extra arbeid.

Collecting and taking two **groups of cows** twice a day takes rather a lot of extra work.

Het omweiden van de groepen werd bepaald door de laag-productieve groep. **Wanneer** deze koeien het gras ophadden ging de hoog-productieve groep naar een nieuw perceel en de laag-productieve groep naar het perceel waaruit de hoog-productieve groep werd verweid. **Dit** hield in dat een perceel niet altijd even lang door beide groepen werd beweid. Vanwege het **feit dat** geweid moest worden op percelen die bestemd waren om door **120 koeien in één koppel** beweid te worden was **de** totale beweidingduur van een perceel door achtereenvolgens de hoog- en laag-productieve groep ongeveer twee maal zo lang dan normaal. Er waren percelen bij waarvan de beweidingduur **13** dagen was.

Het weiden met twee produktiegroepen vroeg dan ook veel aandacht ten aanzien van een goede weidegrasvoorziening. **Voor**al in de maanden mei en juni kon de laag-productieve groep de percelen niet goed kaal krijgen omdat er tijdens de beweiding veel gras bijgroeide. Het is daarom bij het weiden met produktiegroepen noodzakelijk de perceelsgrootte aan de kleinere koppels aan te passen.

Het met twee groepen weiden vergt vooral met het ophalen en wegbrengen van de koppels nogal wat extra arbeid. Pas nadat de eerste groep binnen is om gemolken te worden, kan de andere groep opgehaald worden. Bij het teruggaan naar het (betreffende) perceel moet eerst de ene groep in het perceel zijn voor dat de andere groep terug kan gaan. **Dit** bezwaar is wel te voorkomen door gebruik te maken van twee looppaden naast elkaar. Omdat er naargelang het seizoen vorderde nogal wat koeien werden drooggezet, werden op 9 augustus alle melkgevende koeien tot één grotere groep samengevoegd en de droogstaande koeien tot één kleinere groep.

Melkproduktie

De melkproduktie van beide groepen bleef gedurende het gehele seizoen op een goed niveau; de gegevens zijn in tabel 1 vermeld.

Tabel 1. Gemiddelde melkproductie in kg per koe per dag

	17 apr.	16 mei	18 21	6 juni	19 21	4 juli	26 20	6 aug.	28 15	19 sept.	
Hoge prod.	—	20,8	21,1	21,9	21,8	21,0	20,2	18,9	—	—	High yield
Lage prod.	—	12,7	12,2	12,9	12,3	13,0	11,8	12,2	—	—	Low yield
Gemiddeld	17,1	17,1	17,1	17,4	17,3	17,2	16,3	16,0	15,7	14,7	Average
	17 Apr.	16 May	18	6 June	19	4 July	26	6 Aug.	28	19 Sept	

Tabel 1. Average milkyield in kg per cow per day

Na 28 mei was er bij beide groepen een lichte stijging van de melkproductie. Dit was het gevolg van de verkoop van enkele minder goede produktiedieren uit de laag-productieve groep en een verplaatsing van enkele koeien uit de hoog-productieve naar de laag-productieve groep. De gemiddelde melkgift van de hoog-productieve groep was op zich niet zo hoog maar dit komt omdat ca. 37% van het aantal dieren vaarzen waren. Het niveau van de melkproductie is beter te beoordelen aan de hand van de productie per standaardkoe; deze is in tabel 2 vermeld.

Tabel 2. Productie per standaardkoe

	17 apr.	16 mei	18 21	6 juni	19 21	4 juli	26 20	6 aug.	28 15	19 sept.	
Hoge prod.	—	102	104	103	102	102	104	101	—	—	High yield
Lage prod.	—	86	85	88	85	94	94	96	—	—	Low yield
Gemiddeld	95	96	97	98	96	99	101	99	101	95	Average
	17 Apr.	16 May	18	6 June	19	4 July	26	6 Aug.	28	19 Sept.	

Tabel 2. Milk yield per standard-cow

Bij de berekening van de productie per standaardkoe is gebruik gemaakt van de nieuwe standaardwaarden van dr. ir. J. Dommerholt. De gemiddelde productie van de Noord-Hollandse koeien op een leeftijd van 2 jaar en 1 maand en 35 dagen in lactatie is daarbij op 100 gesteld.

Calculations of the milk yield per standardcow are made with the new standardvalues of dr. ir. J. Dommerholt. The average yield of the cows of Noord Holland of 2 years and 1 month, 35 days after calving, is 100.

Uit tabel 2 blijkt dat de productie per standaardkoe vrij regelmatig verliep. Opvallend is dat na 19 juni de productie per standaardkoe bij de laag-productieve groep nogal wat hoger werd, terwijl deze bij de hoog-productieve groep vrij constant bleef. Wellicht was de voedet-waarde van het gedeeltelijk afgevreten gras later in het seizoen beter dan in het begin van het seizoen. In mei en juni groeit het gras sneller en is dan geneigd eerder door te schieten, waardoor het gedeeltelijk afgevreten gras stoppeliger is dan in juli/augustus.

Conclusie

Aan het weiden met produktiegroepen is een aantal bezwaren verbonden. De graslandexploitatie vereist meer aandacht, de perceelsgrootte moet worden aangepast en er is extra arbeid nodig bij het ophalen en wegbrengen van 2 koppels koeien. Daar staan als mogelijke voordelen een krachtvoerbesparing en een hogere melkproduktie tegenover. Het valt echter te betwijfelen of de voordelen tegen de nadelen opwegen.

Samenvatting

Tijdens de weideperiode in 1974 is op de Waiboerhoeve ervaring opgedaan met het weiden in twee produktiegroepen van elk ca. 60 koeien. De koeien werden ingedeeld in een hoog-produktieve en een laag-produktieve groep. De dieren bleven dag en nacht in de weide. In elk perceel weidden de eerste dagen de hoog-produktieve en de laatste dagen de laag-produktieve koeien. Behalve 1 kg lokbrok per dier per dag in de melkstal werd geen extra krachtvoer verstrekt.

Omdat de perceelsgrootte niet was aangepast duurde de totale beweiding van een perceel ongeveer twee keer zo lang dan normaal. Als gevolg hiervan konden de laag-produktieve koeien in mei en juni de percelen niet goed kaal krijgen omdat er in deze maanden tijdens de beweiding veel gras bijgroeide. Het ophalen en wegbrengen van twee koppels koeien kostte nogal wat extra arbeid.

De melkgift bleef bij beide groepen op een goed niveau, ondanks het feit dat er geen extra krachtvoer werd verstrekt. De mogelijke voordelen zoals een krachtvoerbesparing en een hogere melkproduktie lijken niet op te wegen tegen de extra aandacht die de graslandexploitatie vereist, de perceelsgrootte die moet worden aangepast en de extra arbeid van het systeem.

Summary

During the grazing period on the Waiboerhoeve in 1974 experience was gained with the grazing of 120 cows in two production groups. The cows were divided into a high productive and a low productive group. The animals remained in the meadow day and night. In every field the high-productive cows were left grazing in the field during the first few days and the low-productive cows during the last few days. Apart from 1 kg of bait per animal per day, no extra concentrates were supplied in the milking parlour.

Because the field size had not been adapted, it took twice as long to graze a field as in normal cases. In May and in June the low-productive cows could therefore not graze the fields bare, because, during grazing, a lot of grass grew again. Collecting the cows and taking them away twice every day cost rather a lot of extra work.

In both groups the milk yield remained on a good level in spite of the fact that no extra concentrates were supplied. It seems that the possible advantages, such as a higher milk yield and saving on concentrates do not compensate the extra attention which pasture management requires, for the field size which has to be adapted and for the extra work the system requires.